

E.G.O. de geschiedenis

Een kwarteeuw geschiedenis

"Van vrijheid tot verbondenheid."

De start van het project ErvaringsGericht Onderwijs (E.G.O.) moet gesitueerd worden in het voorjaar van 1975. Toen werd na een lezing door Ferre Laevers op een studiedag in Limburg een kerngroep van twaalf kleuterleidsters gevormd.

Dialoog en vrijheid

Deze kerngroep concentreerde zich aanvankelijk op twee punten: (1) Zoeken naar een omgangsvorm die een beter contact met kinderen opleverde: de ErvaringsGerichte dialoog. (2) Vrijheid: Kinderen ruimte geven om, gedreven door hun drang tot exploreren, initiatieven te nemen. Het geloof in de mogelijkheden van kinderen werd aangevuld met het inzicht dat tussenkomsten van volwassenen onontbeerlijk zijn. Grenzen moesten ervoor zorgen dat elke leerling in de beste omstandigheden kon leven. Behoudens deze vroege koerscorrectie is het vrij (kleuter-)initiatief een krachtige pijler gebleven. Het is één van de verdiensten van het E.G.O. te hebben aangetoond dat het haalbaar is, een klas van 25 of meer kinderen een belangrijk deel van de dag te laten beslissen over de aard, de duur en de frequentie van hun activiteiten.

Vrijheid is niet genoeg

Het vrij initiatief op zich heeft geen zin als het aanbod schraal is. Zinvolle activiteit is een resultante van twee factoren: vrijheid en een rijk milieu. Die zijn als de twee polen die een lamp laten branden. Dus werd er gewerkt aan het milieu. De leerkracht werd 'aanbrenger' en begeleider van activiteiten.

Het tempelschema

Toen in 1979 het tempelschema vorm kreeg, was een belangrijke mijlpaal gezet in de ontwikkeling van het project. Het liet toe duidelijk te maken waar het E.G.O. voor stond. Het drukte uit dat echte ontwikkeling (creatieve processen) prioriteit had en dat vervreemding moest worden voorkomen (bevrijdingsprocessen). Het gaf aan dat initiatief een belangrijk principe is, maar niet zonder milieuverrijking en de ErvaringsGerichte dialoog. Het maakte duidelijk dat het einddoel de geëmancipeerde mens is. Het sprak zich ook uit over de instelling van de volwassene: Een ErvaringsGerichte basishouding; een bewuste oriëntatie op wat zich in de ervaringsstroom van kinderen afspeelt.

Betrokkenheid

Na het tempelschema werd rond 1985 een tweede mijlpaal gezet met het concept betrokkenheid. Dat concept bracht het project in een stroomversnelling. Is er betrokkenheid, dan weet men immers dat een leerkracht een hele reeks factoren goed weet te hanteren. Het betrokkenheids criterium geeft de leerkracht bovendien directe feedback: hier en nu, tijdens de uitvoering zelf van de praktijk komt men te weten of men bijdraagt aan ontwikkeling of niet.

Fundamenteel leren

Eind tachtiger jaren duikt een nieuwe thematiek op in het onderzoeks- en ontwikkelingswerk: Greep krijgen op wat onderwijs écht aan ontwikkeling realiseert. Het was van belang onderscheid aan te tonen tussen competente en niet-competente leerkrachten. Het is noodzakelijk om veranderingen in fundamentele schemata in beeld te brengen; niet het oppervlakkige leren dat je door een simpele stap-voor-stap-methode bereikt.

Zorgverbreding

In het midden van de jaren tachtig verbreedt het E.G.O. de aandacht van kinderen met sociaal-emotionele

problemen naar kansarmen, migranten/allochtonen en ontwikkelingsbedreigde kleuters. Hieruit zijn o.m. het "Procesgericht kindvolgsysteem voor kleuters" en "Als ontwikkeling vastloopt" voortgesprongen. In deze E.G.O.-publicaties blijkt het werken vanuit de procesvariabelen betrokkenheid en welbevinden een uitstekende invalshoek, ook voor deze kinderen.

Verbondenheid

Recentelijk is het E.G.O. door een nieuwe dimensie verrijkt: 'verbondenheid'. Wat het ErvaringsGericht Onderwijs nastreeft is een grondhouding van verbondenheid, met alles wat leeft, de ervaring van het deel zijn van de geschiedenis, de kosmos, het 'overstijgende'. Die beleving van verbondenheid maakt dat mensen zorg gaan dragen voor zichzelf, de ander, de omgeving, de wereld. Werken aan verbondenheid, bij zichzelf en kinderen betekent in de eigen ervaringsstroom een diepere laag aanboren. Het wil zeggen: zich naar binnen keren, stil worden en met grote gevoeligheid de krachten die ons verbinden 'laten spreken'.

Balans

De kracht van het E.G.O. bestaat erin dat het de complexe onderwijs- en opvoedingsrealiteit niet ontvlucht, maar dat het probeert zich voortdurend te verplaatsen in wat zich in kinderen en volwassenen afspeelt. Het E.G.O. is daarmee uitgegroeid tot één van de belangrijkste vernieuwingsbewegingen in Vlaanderen en Nederland. Inmiddels is ook de bredere internationale uitstraling van het project een feit.